

jakmile jednou by měla veřejnost zájem na zápisu té či oné osoby do toho či onoho rejstříku, sebe lepší a přísnější trestní opatření, sebe svědomitěji a nestranněji vykonávaná by nezabránila přímému a zejména nepřímému útisku národnímu“ (str. 76). „Avšak zásadně,“ končí autor, „je třeba považovati kulturní samosprávu národních menšin za princip zdravý a užitečný, jehož uskutečnění by Československé republice přineslo mnohé výhody: uklidnění národních třenic, rozšíření samosprávy ve věcech školských, odbyrokratisování a decentralisaci“ (str. 77). *A. Klím.*

DR. EDVARD BENEŠ: DEMOKRATICKÁ ARMÁDA A ZAHRANIČNÍ POLITIKA. Sbírký „Časové otázky“ svazek 16. Nakladatelství „Orbis“ v Praze. V Praze 1932, stran 80 za Kč 10.—.

Osvětlit problém demokratické armády v jejím vztahu k pacifismu a k zahraniční politice jest práce velmi záslužná, protože časová. A může se jí se zdarem podjat především ten, kdo stál u kolébky naší armády, kdo se vážně zamyslí nad otázkou poměru politické veřejnosti k vlastnímu vojsku, kdo si vyřešil, v čem spočívá podstata skutečného správného pacifismu, a kdo dovede obojí uvést ve vztah se zahraniční politikou, která, jako každá skutečná politika, hodná tohoto názvu, jest vědou i uměním zároveň. Dr. Beneš prokázal svou knížkou, že jest k tomuto úkolu nejpovolanějším z povoláních.

V demokracii se podle dr. Beneše neidentifikuje armáda se státem, nýbrž s národem a lidem, má býti obrazem národa a nejryzejším představitelem jeho celistvosti a jednotnosti; jednotnost a celistvost armády je a má býti výrazem rovnosti občanské a rovnoprávnosti všech tříd, stran, národností a součástí státního celku. Chápe své poslání státní a národní obrany především vzhledem k cizině, jejími úkoly vnitropolitickými pak jsou společná národní výchova, demokratické soužití a pěstění společného státního cítění. Nejpodstatnějším prvkem demokratické armády je její odpolitování; v demokratické armádě není vojenských kamaril. „Národní a lidové vojsko hájí tudíž dnes nejen státního území, nýbrž celého denního života každého občana ve všech jeho právech, přáních, cílech, požadavcích, i skutečných sociálních, hospodářských, politických a kulturních statcích. V tom smyslu je demokratické vojsko lidovým a národním, v tom smyslu je a má býti populárním a v tom smyslu má býti stálým předmětem opravdové péče a starosti celého státu a národa“ (str. 17). Poněvadž však systém demokracie ve své podstatě je cele postaven nikoli, jak se mylně soudívá, jen na absolutní rovnosti všech občanů, nýbrž především na hierarchii funkcí sociálních — volených ať přímo nebo nepřímo — od občansky, politicky sobě rovných příslušníků státu a národa, poněvadž demokracie, nemá-li se nutně zvrhnout v anarchii a sociální rozvrat, má býti větším ohledem, větší úctou, větším smyslem pro odpovědnost k funkcím a funkcionářům, jež si občan sám přímo nebo nepřímo zvolil a sám sobě uložil, musí býti i demokratické vojsko budováno na pevné hierarchii funkcí. V politicky vyspělém národě důstojník demokratického vojska má a měl by míti dokonce autority více a disciplinu pevnější a hodnotnější; nesmí však při vši své autoritě nikdy zapomenouti, že má před sebou vojáka — člověka, jenž je v civilu rovnoprávným občanem a jenž si toto vědomí přinesl i do armády, musí stále pomýšleti na to, že je odpovědný ve smyslu demokracie, t. j. nikoli jen svému nadřízenému, nýbrž duchu demokracie, národu, lidu, státnímu zájmu. Ukázav, jak má vypadat nový důstojník a poddůstojník

zdůrazňuje dr. Beneš, že v demokracii nemá aktivní vnitřní politika a běžné denní problémy vnitřního politického života ve vojsku místa; neboť zpolitisování armády v demokracii znamená vznesení do armády sporů stranických a osobních, tvoření klik, kamaril o hlubokých rozporů, intrik a štvání, zničení disciplíny a mravní síly celé armády a konečný její rozvrat a hrob.

Promluviv o podmínkách zdárného vývoje a úspěšnosti demokratického vojska vůbec a československého zvláště (kap. V. a VI.) nastiňuje dr. Beneš poměr demokratického vojska k pacifismu a našeho vojska k problému odzbrojení. Je rozhodně proti antimilitarismu u nás a souhlasí, aby politicky trpěn nebyl, ježto není oprávněn ve státě opravdu demokratickém a je zavržitelný vzhledem k armádě, jež si upřímně přeje býti demokratickou; je však zastáncem opravdového pacifismu, který je možný jen v demokracii, protože je jedním z článků její víry; neboť víra v mír, víra v pacifism je prostě součástí ideologie moderní demokracie. „Pacifism“, praví dr. Beneš, „znamená proti hrůzám války postavití lidství a respekt lidské osobnosti: proti šovinismu — rozumný patriotism; proti mezinárodní anarchii, výlučnosti a egoismu národů a států — světovou organizaci mírovou, Společnost národů a zásadu solidarity a spolupráce všech států; proti vyřizování sporů železem — mezinárodní soudnictví; proti svěvolnému rušení smluv a vyvolávání válek — společné zakročení a potrestání vinníka sankcemi; proti zoufalému předhánění se ve zbrojení — jeho omezení a jeho mezinárodní stálou kontrolu“ (str. 58). A dodává: „Je však nepochopením anebo zlou vůlí vidět v pacifismu a v ideji humanity slabošství nebo zeslabování resistance národa, ba dokonce — nevlastenectví. Pacifism, jak jej zde precisují, není projevem slepého, neprozřetelného optimismu . . . Pacifism mi není překážkou vidět mezinárodní situaci politickou jakou skutečně je, vidět zájmy států a národů a především zájmy státu vlastního reálně, bez ilusí, bez sentimentality, a konat tudíž k němu plně, odpovědně, nebojácně, s pevnou vůlí a statečností všechny své povinnosti“ (str. 59). V tomto smyslu může býti podle dr. Beneše každý náš voják a důstojník pacifistou. Pokud jde o otázku odzbrojení, není okamžité a úplné odzbrojení možné politicky, není možné technicky a prakticky. Aby omezení zbrojení bylo vůbec možné a trvalé, je nutno podle dr. Beneše konvenci o omezení zbrojení vybavit náležitou, trvalou, soustavnou a efektivní kontrolou, porušování pak eventuální smlouvy odzbrojovací a konstatování tohoto porušování mezinárodní kontrolou musí míti jako důsledek sankce, opatření trestná.

Pokud jde o poměr našeho vojska k naší zahraniční politice a otázce obrany státu, připomíná dr. Beneš, že náš stát a náš národ měl ve všech dobách své historie vždycky mezinárodní postavení těžké a že zachovat neutralitu v nějakém všeobecném nebo evropském konfliktu bylo by pro nás téměř nemožné; proto vésti válku na obranu našeho státu bude vždy úkol gigantický Proto budeme musít dělat vždy politiku evropskou a přímo světovou, jak toho vyžaduje naše historie, naše kulturní, hospodářská, politická a geografická situace. Proto se snažíme připoutati náš stát a národ pevně k západoevropské civilizaci a spojití své zájmy také se zájmy západní Evropy, nikoli jen Evropy střední nebo Evropy východní; neboť západní Evropa musí míti na naší existenci a zdárném vývoji také svůj životní zájem. „Malý stát v mezinárodní politice nahrazuje svou silou mocenskou svou silou mravní, pevností, důsledností, věrností a poctivostí své politiky“ (str. 76).

V závěru shrnuje dr. Beneš hlavní myšlenky svých předchozích úvah a vymezuje jak poslání vojáka ke státu, tak i náš poměr k armádě a všeobecné podmínky úspěchu a štěstí v životě soukromém a zvláště veřejném, jež zasluhují býti uvedeny doslovně. „Náš voják musí pomáhat vytvořit nám stát krásný, národ spokojený, pevný, silný, klidný, národ silné a pevné rozvahy, který se při každé maličkosti nerozčiluje, národ, jenž dovede žít v klidu a v rozvážné toleranci se svými minoritami a jenž dovede reagovati na vše důstojně, věcně a s mírou. Musí vytvořit především armádu, která bude obrazem vnitřní síly, pevné rozvahy a spokojenosti všech vrstev občanstva, neboť nejvyšší síla moderní armády je její duch, její vůdčí idea, její mravní síla“ (str. 77). „Odrakouštit se v naší armádě a odrakouštit se v posuzování našeho vojska ve všech našich politických kruzích, v politických stranách, v parlamentu i v životě občanském, míti k němu lepší, přímější, srdečnější a živější vztah — to je jeden z velikých našich úkolů“ (str. 78). „Život je a zůstane boj: dovést se čestně probít, nikdy nezoufat, mít zdravý životní optimismus — to je první záruka životního štěstí a úspěchu. Dělat své věci pořádně. V době vědy a racionalisujících strojů jen takový precisní pracovník může míti úspěch. Pro inteligenty: prohloubit se v specialistu v něčem ze svého širšího oboru. Ubránit se tím povrchnosti. Práci měnit pohnáhlou ve smyslu těchto zásad v tvoření a tím v radost; v tom je klíč k štěstí na světě vůbec. Dělat svou práci vždy s vědomím odpovědnosti, přijmout odpovědnost otevřeně, přímo, poctivě. Tím vším vytvářet se v harmonického, vyrovnaného člověka, v moderního člověka synthese srdce i rozumu. Pro nás Čechoslováky to pak znamená vyjít ze staré otročiny a provinialismu, být Evropany a být skutečně tím, co Francouzi jmenují „citoyens du monde“: být dobrými Čechy, Čechoslováky a při tom dobrými lidmi. Úspěch, konečný úspěch, může přijít jen tam, kde vládne čestnost, poctivost, pravdivost; ale to neznámá, že pravda vítězí sama. Heslo „pravda vítězí“ znamená, že pro pravdu jest nám ve smyslu hesla Husova pracovat, jí pomáhat, za ni vždy a bez únavy bojovat —“ (str. 80).

A. Klimt.

BIBLIOGRAFIE.

ČESKÁ.

- FILINE (E. A.) — Blahobyt v dnešním věku strojů. Praha, Orbis 1933. 256 str. 20.—
- HORÁK (B.). — Konec demokracie. Praha, Svaz Nár. Osv. 1932. 15 str. —20.
- KALFUS (J.). — Otázka lihová a lihobenzinová. V Praze 1932. 48 str.
- KARVAŠ (I.). — Vliv kartelův na konjunkturu. V Bratislavě, kom. řivnáč v Praze 1932. 85 str. 30.—
- KLONOV (VI.). — Problémy ruského zemědělství. Srovnávací studie zemědělství v Rusku, evropských zemích a Sev. Americe. Praha, Zeměd. ústav účet.-sprav. 1932. 16 str. 5.—
- KOHOUTEK (J.) — KROPÁČEK (V.) — HLA-DÍK (M.). — Vojsko v ČSR. V Praze, Stát. nakl. 1933. 126 str. 7-70.
- KOZELSKÝ (J.). — Pánové, už dost! Otevřený list všem poslancům, ministrům, veškerým činitelům a celé veřejnosti. Pardubice, Kozelský 1932. 7 str. 2-50.
- KRAUS (J.). — Světové odzbrojení jako problém politický, technický a právní. V Praze, Orbis 1933. 315 str. 50.—
- KRUTSKÝ (B.). — Krise samosprávy... V Praze, Plamja 1933. 175 str. 35.—
- LACHOUT (J.). — Likvidace vázaného bytového hospodářství v evropských státech a v ČSR. V Praze 1932. 20 str. 10.—
- MACHOTKA (O.). — K sociologii rodiny. Praha, Stát. úrad. stat. 1932. 233 str. 70.—
- MALAPARTE (G.). — Státní převraty jak se dělají a jak se jim zabraňuje. V Praze, Orbis 1933. 158 str. 20.—